

Vajon tanulunk-e saját történelmünk-ből?

Dr. Habsburg Ottóval Szilas Zoltán beszélget

Habsburg Ottó úgy tartja, hogy jó magyarnak lenni. Boldog, hogy beszél és őrizheti nyelvünket. Örökös diplomataként jár-keel a világban, miközben nem csak a magyarokért lobbizik: egységes Európáról álmodik, amelynek népei belátják, hogy ha egyik a másik kárára tesz, akkor előbb-utóbb maga is pórul jár.

– *Emlékszik-e arra, hogy milyen emberi tulajdonságokat tartott fontosnak édesapja, IV. Károly király?*

– Békeszerető volt. Ezt feltétlenül írja le, mert a mai Európára igencsak ráférne e tulajdonság népszerűsítése! Sajnos, keveset lehetünk együtt. Édesanyámmal hasonlóképpen alakult a kapcsolatom, hiszen ő is sokat dolgozott, a háborús évek alatt folyton utazott, kórházak telepítését és ellátását szervezte. Sorolhatok még néhány, apámat meghatározó jellem-

vonást? Leginkább fegyelem és következetesség vezérelte, és a türelmet tartotta legfontosabbnak. Rendkívül fegyelmezett uralkodó volt. Most, hogy róla beszélgetünk, az is felötlik bennem, hogy a türelmet és a megértést önmagára nézve tartotta kötelezőnek. Másokkal szemben elnéző volt, és nagyfokú toleranciát mutatott. Mindösszesen egyszer láttam indulatosnak gyermekkoromban. Halványan emlékszem, hogy egy magas rangú vezető látogatta meg, akit tárgyalás után családi körben megvendégelt. Az illető diskurálás közben kemény kritikával illette a zsidókat. Apám akkor komoly haragra gerjedt, keményen kioktatta beszélgetőpartnerét, azt hangsúlyozva, hogy a zsidók éppen olyan honfitársaink, mint bárki más! Ez a történet bizonyítja – bár a hangománys gyermek-apa kapcsolathoz

mérve mi tényleg keveset lehetünk együtt –, hogy apám nagyon is erős nevelő hatással volt egész életemre.

– *Ön öt lány és két fiú édesapja, továbbá tizenkilenc unoka nagypapája. Mit adott át nekik abból, amit király atyja sugallt? Mire tanította a gyerekeit és mostanában az unokáit?*

– Az első és legfontosabb, amit szüntelenül mondogatok: legerősebb tőke a nyelv! Én először németül és magyarul beszéltem, aztán franciául és spanyolul is megtanultam. A végére hagytam az angolt, mert azt a legkönnyebb elsajátítani. Gyerekeim, unokáim ugyancsak sok nyelven beszélnek. Magyarországon és általában Kelet-Közép-Európában a felnőtt állampolgárok számára talán túlságosan nagy feladatnak tűnik, mégis ki mondjam: azok szerencsések, akik legalább négy nyelvet megtanulnak. Pontosan tudom, hogy a magyaroknak milyen nagy hátrányt jelentett az orosz nyelv kötelező tanulása. Nehogy félreértsen! A „kötelezőn” van a hangsúly, egyébiránt bármely nyelv elsajátítása haszonnal és örömmel kecsegtet. A jelenkori Magyarországon túlságosan szorgalmazzák az angoloktatást, amely kétségkívül világnyelv, de nem az egyedüli. Csak halkán mondom, érdemes odafigyelni például a spanyolra. Amerikában készítették egy alapos felmérést, amely azt bizonyítja, hogy egy-két évtized múlva Kaliforniában többen beszélnek majd spanyolul, mint angolul. Hasonló lesz a helyzet Floridában és Új-Mexikóban is. Magyarországon igen hasznos volna az ázsiai nyelvek oktatása is; a kínai és a japán nyelv ismerete aranyat ér! Ez az ország rendkívül jó helyen van, a világ nagy beruházói már észrevették, tehát

Habsburg Ottó (96) először 1916. novemberében tűnt fel a nyilvánosság előtt, Ferenc József császár temetési menetében, fehér tunikában, szülei, Bourbon-Pármái Zita hercegnő és Károly, a Monarchia utolsó uralkodója oldalán. Egy hónappal később részt vett apja magyar királlyá koronázásának ünnepségén, Budapesten.

A Monarchia felbomlása után a családnak menekülnie kellett, száműzetésben éltek a portugál Madeira szigetén. 1922. április 1-én meghalt Károly. Attól a naptól Ottó lett a „felség”. 1930-ban, tizennyolcadik évét betöltve, a belgiumi Hams kastélyban (a száműzetés negyedik állomásán) vált a dinasztia fejévé. Hitler 1933-as hatalomra jutását követően Ottó azon fáradozott, hogy megszervezze az ellenállást. Ez egy ajánlatban teljesedett ki: Bécsbe utazott, hogy átvegye az utolsó kancellár, Kurt von Schuschnigg hivatalát. Ajánlatát elutasították. Újra menekülnie kellett. Bordeaux-n és Lisszabonon át Amerikába utazott a család, ahol Ottó – hála Roosevelt elnöknek – a háborús éveket töltötte. Az elpusztított Európába érkezett vissza; nem volt sem otthona, sem pénze. Íróként, rovatvezetőként és előadóként kezdte újra életét. 1951-ben elvette Regina szász-meiningeni hercegnőt, akitől öt lánya és két fia született.

rövid időn belül kereskedelmi központ lehet a térség; híd Romániába, a Balkánra és messzebbre is. Már csak maguknak a magyaroknak kellene ráébredniük, hogy a világsiker feltétele a nyelvismeret.

– György fia is sokat utazik. Gabriella lánya és Károly fia az ön közelében él Németországban és Ausztriában, Walburga grófnő pedig Svédországban. Azt hallottam, hogy az utóbbi hölgy létére édesapja politikai pályafutásának követője: Walburga alapította a Páneurópai Ifjúsági Szervezetet. Milyen tanácsokat adott neki?

– György nagykövetként sem tétlenkedett, mindig jelen volt a strassbourgi gyűléseken. Az én gondolkodásmódot, stratégiámat követte akkor is, amikor jó kapcsolatot ápolt Európa jelentős jobb- és baloldali pártjaival. Az Európai Unió bővítése idején viszonylag sokat tudott segíteni Magyarországnak. Jelenleg a Magyar Vöröskereszt Elnöke. Walburga munkája azért fontos, mert kell, legyen valaki, aki Skandináviában és azon túl is jelen van. Nem kell tanácsot adnom neki, képzett és tanult politikus, akiben megbízom.

1961-ben ünnepélyes nyilatkozatban lemondott trónutódlási igényéről, hogy megkímélje gyermekeit a száműzetéstől. Jövőjét a Páneurópai Unióban és – képviselőként – a bajor CSU strasburgi európa-parlamenti képviselőségben látta. Itt zárta le politikai pályáját az akkor már 15 országot egyesítő Európai Unió legidősebb képviselőjeként.

Nagy szimpátiával kísérte a közép-kelet-európai változásokat, ezen belül a magyarországi rendszerváltást. Sokat tett az Európai Unió bővítéséért, Magyarország csatlakozásáért. Politikai tevékenységére jellemző, hogy a Kárpát-medencében szinte minden országban ugyanazt a beszédet mondta el az illető ország nyelvén. A rendszerváltást követően az FKGP kezdeményezte köztársasági elnökké választását, ő azonban udvariasan elutasította a jelölést.

Valaki találóan ezt írta róla: a „magán-államférfiúi” karrier, amelyet Habsburg Ottó befutott, csak egy jellemhez illik, olyan emberhez, aki rendíthetetlen hittel követte politikai szellemiségét. Habsburg Ottó többször hangoztatta, hogy számára a politika mindenekelőtt felelősséget jelentett. Emlékeztetett arra, hogy 1987-es „visszhangos” magyarországi látogatását megelőzően 70 évvel korábban járt utoljára Magyarországon. Hozzátette: már 1987-ben látta, hogy „jó irányba halad” az ország, és csak úgy mert ide utazni, hogy az akkori kormánytól kért engedélyt, mert nem akart „kárt okozni”.

Habsburg Ottó 1979-től húsz évig a CSU frakció tagjaként tagja volt az Európai Parlamentnek, két ízben is a frakció korelnökeként. 1973-tól a Páneurópai Unió elnöke volt. Legidősebb fia, Habsburg György 1961-ben született, 1993-ban feleségül vette Francesca von Thyssen-Bornemisza bárónőt. Három gyermekükkel az ausztriai Salzburgban éltek, majd Sós-kútra költöztek. György a Magyar Vöröskereszt elnöke.

– Mitől félti Európát, és milyen tanácsokat adna a kormányfőknek?

– Egy vallomással kezdem, amiért együttal elnézést kérek: ne haragudjanak rám azért, mert én bizony még mindig tartok az oroszoktól. Úgy gondolom, hogy ez olyan veszély, amihez hasonlót az alvó vulkán jelent a közelébe települt falura; bármelyik pillanatban kitörhet a láva és rázúdulhat a településre! Egyszer beszélgettem egy orosz államférfival, aki azt találta mondani, „ne felejtse el, hogy ha nem lesz Jelcin, akkor könnyen előfordulhat, hogy pokollá változik az életünk!” Ezért is fontos Magyarország NATO és EU tagsága. Akik néhány év vagy évtized múlva olvassák ezt az interjút, a bizonyítékokat a bőrükön érzik majd: ezek a lépések a gazdasági és katonai biztonságot, az életet, a jövőt jelentik Magyarország számára. Talán soha korábban nem volt akkora jelentősége annak, hogy a magyarok képesek-e tanulni eddigi történelmükből! Ami engem illet, a magyar nemzetet született csodának tartom. Többek között azért, mert megmaradt az Európába hajdan eljutott ázsiai népek közül. Nem így az avarok, a hunok és a többiek. Ismétlem: a magyar az egyetlen, amely megmaradt. Arról nem beszélve, hogy megőrizte nyelvét a török, a német, az orosz uralom okozta hosszan tartó, súlyos kataklizmák ellenére. Mi több, a magyar nép számos Kárpát-medencébe települt népcsoportot asszimilált.

– A szeretet ítélet és ígéret is a Biblia szerint. Nem a családtagokhoz, hozzátartozókhoz kötő érzésre, nem is a szerelemre gondolok. Lehet-e szeretni a ma élő embert? Kivált itt, Európában, ahol sokféle náció él, megannyi nyomasztó, egymás ellen ugrasztó történelmi élményel terhelten.

– Az utóbbi évtizedekben sokat változott a földrész nemzeteinek mentalitása, gondolkodásmódja, mégpedig jó értelemben. Én még jól emlékszem arra az időre, amikor szinte valamennyi francia örökös ellenségnek tekintette minden ember-társát – aki németnek született. Ma a két nemzet üdvös és hasznos szövetséges. Márpedig azt gondolom, hogy ami nyugaton sikerül, az keleten sem lehetetlen. Tudom, hogy ez nagy feladat, de ismétlem: biztatóan alakul a helyzet a Duna-medencében. Szűnni látszanak a régi ellentétek, és megkockázatom: nincs messze az idő, amikor „összenőnek” a nemzetek.

– Kicsit vitatkozom önnel, mert egyfelől ránk maradt jó néhány megoldatlan, vagy éppenséggel rosszul megoldott feladat, amely nehezíti a békés egymás mellett élést. Másfelől az ember mára fogyasztó automatává vált, mert kénytelen eladni életerőit, és jószerevel a tömeg-szuggesztív mozgattja. Ezek miatt is bizonytalan, szorongó és büntudatos.

– Európa speciális helyzetben van azért is, mert valóban számos nemzet lakja, és bizony sok gondot okoztak egymás-

nak a történelem során. De ebben a sajátos helyzetben óriási lehetőségek rejlenek! Csak egy kis fantázia szükséges ahhoz, hogy legalább ezek egy részét észrevegyék és kiaknázzák. Gondoljon például a változatos kultúrákra, amelyek pusztá megismerése sok örömmel ajándékozta meg az embert. Olyan erő képviselnek a közeli és távolabbi jövőben, amit ma még nehéz felmérni; én a leendő Európában gazdasági és kulturális hatalmat látok... Ugyan miért volt Svájc a béke központja évszázadokon át? Nem, nem csak azért, mert nem arra vezetett a „hadak útja”! Azért is, mert Svájcban kezdettől fogva három nemzet élt egymás mellett, és ennek megfelelően három nyelvet beszéltek az országban: az olaszt, a franciát és a németet. Ez a helyzet első pillanattól valósággal kényszerítette az országot arra, hogy békepolitikát kövessen. Ugyanis ha bármelyik népcsoport ellenségeskedést, háborút kezdeményezett volna, a másik kettő anyaországot haragította volna magára! Természetesen kissé leegyszerűsítettem a példát, azt remélve, hogy mindenki elgondolkodik rajta: ebben a több kultúrájú, több nyelvet beszélő Európában kivált üdvös lenne, ha végre senki se gondolná, hogy az ő nemzete dominál, ezért joga van a többi elnyomásához! Európa akkor lehet gazdasági értelemben szuper-hatalom, ha az itt élők összefognak.

Lenyó László
felvételei